

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie ze skargi Przedsiębiorstwa Komunikacyjno-Spedycyjnego „T.(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

o wznowienie postępowania w sprawie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych postanowień Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 września 2006 r. sygn. akt XIX S (...) oraz z dnia 1 grudnia 2006 r., sygn. akt XIX S (...), zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2008 r., sygn. akt V CNP (...)

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Komunikacyjno-Spedycyjnego „T.(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.
przeciwko P. L.

o stwierdzenie przewlekłości postępowania, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 grudnia 2008 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 września 2008 r. odrzucił skargi Przedsiębiorstwa Komunikacyjno-Spedycyjnego T.(...) Sp. z o.o. w T. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych postanowień Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 września 2006 r. [sygn. XIX S (...)] oraz z dnia 1 grudnia 2006 r. [sygn. akt XIX S (...)]. Sąd Najwyższy uznał, że postępowanie wywołane wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania jest postępowaniem incydentalnym. Postanowienie rozstrzygające taką skargę nie zamyka drogi do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty. W konsekwencji przyjął,

że prawomocne postanowienie nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, wobec czego nie przysługuje od takiego postanowienia skarga w trybie art. 424¹ k.p.c.

Od postanowień tych wniesiona została skarga o wznowienie postępowań, w których jako podstawę wznowienia wskazano wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., SK 77/06, zgodnie z którym przepis art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w części obejmującej słowa „kończącego postępowanie w sprawie” jest niezgodny z art. 32 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji RP (OTK-A 2008, nr 3, poz. 39).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 401¹ k.p.c., można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Z przepisu tego wynika, że wznowienie postępowania może nastąpić w razie kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek. Pierwsza to wydanie wyroku stwierdzającego niezgodność przepisu z Konstytucją, a druga – uznanie zakwestionowanego przepisu za podstawę prawną orzeczenia, co do którego skierowana jest skarga o wznowienie postępowania. Wznowienie postępowania jest możliwe ponadto wyłącznie wtedy, gdy wyrok Trybunału Konstytucyjnego zapadł już po wydaniu orzeczenia, opartego na przepisie uznanym następnie za niezgodny z Konstytucją. Uwaga ta ma istotne znaczenie, bowiem postanowienie Sądu Najwyższego, od którego wniesiono skargę o wznowienie postępowania, zostało wydane już po ogłoszeniu wyroku w sprawie SK 77/06 i fakt wydania tego wyroku Sąd Najwyższy brał pod uwagę.

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że skarga również z innych względów zasługuje na oddalenie. Powoływany w skardze wyrok Trybunału nie stwarza podstawy do rozszerzenia treści normatywnej art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w taki sposób, aby objąć jego hipotezą również postanowienia w przedmiocie przewlekłości postępowania. W uzasadnieniu swojego wyroku Trybunał zauważył, że strona, która nie wniosła skargi na przewlekłość postępowania zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843), może dochodzić – na podstawie art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) - naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy, a Konstytucja nie nakazuje, aby ustawodawca

stworzył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia oddalającego skargę na przewlekłość postępowania.

Jeżeli zatem Konstytucja nie wymaga, aby skarga przewidziana w art. 424¹ i nast. k.p.c. przysługiwała od orzeczeń oddalających czy odrzucających skargę na przewlekłość postępowania, to wyrok Trybunału nie może stanowić podstawy rozszerzenia art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w taki sposób, aby wywieść wniosek przeciwny. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, postanowienie oddalające skargę na przewlekłość postępowania nie stoi na przeszkodzie domaganiu się naprawienia szkody wyrządzonej przewlekłością postępowania w odrębnym procesie (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 23 marca 2006 r., III SPZP 3/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 341). Podobne stanowisko wyrażane jest w doktrynie. Wskazuje się, że art. 417¹ § 2 k.c., uzależniający odpowiedzialność państwa za wydanie wadliwego orzeczenia od stwierdzenia jego niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu, nie może być rozumiany w taki sposób, aby w każdym wypadku wymagane było uzyskanie prejudykatu, o jakim mowa w art. 424¹ i nast. k.p.c. Podzielić należy pogląd SN wyrażony w uzasadnieniu postanowienia w sprawie II CO 17/08, zgodnie z którym nie istnieją racjonalne powody do angażowania Sądu Najwyższego w weryfikację w trybie art. 424¹ i nast. k.p.c. wszystkich prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, zarówno kończących postępowanie, jak i niekończących, rozstrzygających zagadnienia incydentalne, uboczne.

Nie można też uprawnienia do wznowienia postępowania wywieść wprost z Konstytucji. Z art. 77 ust. 1 Konstytucji, który mógłby wchodzić w tym względzie w rachubę, nie sposób bowiem wyprowadzić podstawy prawnej dla wydawania przez Sąd Najwyższy (ani jakikolwiek inny sąd) prejudykatów w przedmiocie prawidłowości orzeczenia sądowego jako wstępnego etapu realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Przepis ten ustanawia konstytucyjne prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniem organu władzy publicznej, ale nie przesądza o sposobie jego egzekwowania. Jeśli kierować się wyłącznie jego treścią, to należałoby raczej dojść do wniosku, że dochodzenie tej odpowiedzialności powinno przebiegać na zasadach ogólnych. To zaś prowadzi do wniosku, że w obecnym stanie prawnym brak podstawy do rozpoznawania skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia skierowanych przeciwko orzeczeniom niekończącym postępowania w sprawie.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 412 § 2 k.p.c.